

Et svimlende, arabisk billeddigt

af Mette Garfield

Dubais skyline i et blødt lys, to mennesker på hesterygge, en mands gang over en plads, hænder over tekstiler, en dreng der leger med byggeklodser, hotelnøgler, en rød bold og en kvindes barberede armhule – det er blot nogle få af de billeder, der sammen med blide arabiske techno-beats indgik i Hotel Pro Formas seneste kaleidoskopiske produktion *Stedets Algebra 1*. Altså helt andre sanselige, rolige billeder fra intimsfæren og det offentlige rum i en moderne arabisk verden end de voldsomme billeder, vi har set igen og igen via mediedækningen af Muhammed-sagens uroligheder i mellemøsten.

Hotel Pro Formas arabiske billeddigt følger i et andet langsomt tempo og i filmkunstens antydningssprog og komplekse sprog endnu et udtryk til virkeligheden om den arabiske kultur.

Stedets Algebra 1 blev opført i Axelborgs tårn. Et fantastisk rum ikke mange danskere kender til indefra, og som muliggør at forestillingen kan opleves af publikum oppe fra og ned. Man står som beskuer oppe i tårnets seks øverste balkoner og ser ned i tårnets svimlende slugt. Det bevirker, at beskuerens opmærksomhed udover at være rettet mod forestillingen også er rettet mod sig selv og sin egen krop i ønsket om at gelænderet må holde!

Man må altså turde læne sig ud for at se filmmontagen, der bliver projiceret ned på tårnets gulv i firkanter, der igen er delt op af et lærred placeret på gulvet i en cirkelformet metalskinne. Via de forskellige indramninger af filmen dannes der således samtidigt diverse geometriske mønstre i filmfremvisningen. På det lodrette filmværk kan man kun ane filmfragmenterne, da man netop ser

lærredet i fugleperspektiv, men hvis man tør læne sig lidt længere ud, ser man lidt mere. Og flytter man sig rundt på balkonerne, som man bliver opfordret til ved forestillingens begyndelse, ser man igen noget andet og endnu mere af Hotel Pro Formas smukke, subtile og udfordrende arabesk.

Fokus er altså, som det ofte er tilfældet med denne teatergruppes forestillinger, publikums eget perspektiv. Og publikum bliver således selv medproducerer af denne meget åbne form for forestilling, da det bliver deres eget perspektiv samt deres egne associationer, som spiller med i forestillingens betydningsdannelse.

Hotel Pro Forma

Hotel Pro Forma, ledet af Kirsten Dehlholm, har siden 1985 eksperimenteret og leget med publikums perspektiv i hybride forestillinger, der inkorporerer musik, dans, arkitektur, videnskab, digitale medier, film osv. Hotel Pro Formas meget visuelle forestillinger tager ikke, som det er tilfældet med traditionelt skandinavisk teater (Strindberg, Ibsen), udgangspunkt i en skreven tekst, der skal opføres og fortolkes, men sidestiller i stedet teksten med skuespillernes ageren, rummets arkitektur, musikken, scenografien, lyset osv. Der er altså tale om det, man kalder performanceteater, hvor betydningen forskydes til en iscenesættelse af rummet, der ellers er skjult i det traditionelle teater. I det traditionelle teater forventer man som publikum groft sagt at skulle indleve sig psykologisk i karaktererne, der agerer på scenen, som om publikum ikke var til stede.

Men indenfor performance traditionen er fokus på *hvordan*, der fremstilles og på

medinddragelsen af publikums egne tankeforbindelser. Fx som i Hotel Pro Formas operasucces *Operation Orfeo* fra 1993, hvor billedkompositionen er funderet på de grafiske mønstre de medvirkende danner via deres bevægelse op og ned af en trappe i scenebilledet, og hvor betydningsdannelsen ikke bliver et narrativt forløb, der skal give en bestemt fortolkning af myten om Orfeus. Det centrale bliver derimod den bevægelse, der fremstilles i scenebilledet sammen med lyset, musikken og ikke mindst stilheden, som publikum selv i den fysiske oplevelse kan tildele deres egen værdi.

Som navnet Hotel Pro Forma angiver det, er det en nomadisk teatergruppe, der ikke arbejder med et fast ensemble, men for hver performance udvikler et samarbejde med forskellige egnede kunstnere.

Stedets algebra 1 er skabt af Kirsten Dehlholm og arkitekt Ralf Richardt Strøbech i samarbejde med den svensk-franske filmkunstner Joachim Hamou, den iransk-hollandske dj Sharie Parsipoor og den finske performer Aino Junka. Inspirationen til performance kommer blandt andet fra den fransk-marokkanske forfatter Tahar Ben Jellouns bog *Sandbarnet*, der handler om en arabisk pige, der opdrages som en dreng. Romanen *Sandbarnet* følger den arabiske fortælletradition ved at være fortalt af mange stemmer og er komponeret efter et sindrigt æskesystem. En stil som man også kan fornemme i *Stedets Algebra 1*, det er fx uvist hvem der fortæller, og om forestillingens optik er os (vesterlændinge), der ser på den arabiske verden, eller om optikken er dem (araberne), der oplever deres egen arabiske verden inde fra. Den meget omtalte dikotomi *os / dem* udviskes altså i denne performance.

Den dramaturgiske struktur for performance er et internationalt hotel, som man som publikum guides igennem via dj'ens stemme. Der er 11 scener, altså 11 rum i det imaginære hotel, lige fra lobby'en, giftshoppen,

club room'et, terrassen og til telefonboksen. Hvert rum bringer nye fine møder og mønstre med sig, som følge af forskellige konstellationer af filmmontagerne og deres diverse indramninger, nærmest som en bevægelig mosaik - alt sammen samtidig med en kvindelig performers indblanding i *real time*.

Man ser fx den sortklædte performer i *real time* liggende på gulvet række forgæves ud efter sin egen skygge, der fremkommer via filmprojektion på gulvet. Måske et konkret og åbent udtryk for den vestlige verden og den arabiske verden, der har svært ved at nå hinanden?

Distancen

Et kort øjeblik spilles der i samme scene på en optisk illusion, som det at betragte forestillingen oppe fra og ned medbringer. Det ser ud som om performereren svæver op i luften, selv om vi som publikum godt ved, hun bare ligger på gulvet. At inddrage optiske illusioner i forestillingerne er særligt karakteristisk for Hotel Pro Forma. Der gøres derved opmærksom på, hvordan publikums perspektiv er noget, der kan leges med, og at synet på sin vis kan bedrage. Det, vi ser som publikum, er ikke nødvendigvis, det vi ser.

På den måde stiller performance spørgsmål til vores perspektiv som beskuerer, og gør os opmærksomme på væsentligheden af hvilket perspektiv, man har på fx det arabiske, som er temaet for denne forestilling. Og at det ikke er muligt at stille sig ude fra et sted og have det fulde overblik over det, ligesom man ikke kan overskue hele performance i et blik. Det påpeges, hvordan vores verden er en verden af verdener og så at sige er viklet ind i hinanden.

Det er muligvis også derfor, (udover at forestillingen er inspireret af den arabiske overfladeorienterede ornamentik) at performance paradoksalt insisterer på en vis distance til publikum, fx distancen der opstår som

følge af den medfølgende svimmelhed ved at se forestillingen højt oppe fra og ned. Forestillingens overfladeorientering i kraft af filmmontagens to-dimensionalitet, og det at man har valgt ikke at udnytte tårnets dybde i forestillingen, bevirker ligeledes at publikums distance til performancen accentueres, og afføder også en vis mangel på intensitet.

Men performancen debatterer således antydningvist den distance, der eksempelvis kan være mellem forskellige virkeligheder eller kulturer, fx den arabiske og den vesterlandske verden. Hotel Pro Forma ønsker muligvis at påpege, som det er tilfældet helt konkret i forestillingen, at man skal turde læne sig lidt længere ud for at kunne se lidt mere af hinandens respektive verdener for dermed at nærme sig hinanden lidt mere. Men som det gælder for teatergruppens mange andre performances, er det ikke dens ærinde at give færdige svar men derimod at stille tvetydige, åbne spørgsmål til vores virkelighedsopfattelser.

Det gådefulde

Et andet genkendeligt træk ved Hotel Pro Formas forestillinger, der skal nævnes her, er det gådefulde.

Den røde bold, der vender tilbage igen og igen igennem filmmontagen, men som også, som det eneste ud over den kvindelige performer, bryder filmens to-dimensionelle flade ved sin fysiske tilstedeværelse i *real time*, kan være et eksempel på det gådefulde eller det uudsigelige i Hotel Pro Formas produktioner.

Performeren ruller med bolden under foden, leger med den, og bolden kan nærmest ses som et ledemotiv, der vender tilbage i løbet af forestillingen på forskellig vis. Eller man kan ligefrem hævde at bolden har karakter af en birolle i forestillingen.

Bolden giver helt konkret forskellige dimensioner til forestillingen og binder den sammen. Og bolden kan være et udtryk for den uudsigelig man løber ind i, når man skal udtrykke noget om det arabiske, hvor man alt for let kommer til at udtrykke sine egne forestillinger og fordomme i eksotiske, nostalgiske stereotyper, der blot fastholder den fikserede dikotomi: *dem / os*, der ikke flytter beskuerens opfattelse.

Fysikeren og filosofen Archimedes sagde: Giv mig et fast punkt, så kan jeg bevæge verden. Måske bolden er Hotel Pro Formas faste punkt i denne forestilling, der forhåbentlig formår at bevæge verden bare en lille smule...